

Program og Praksis: Foran Socialdemokratiets Kongres

Kommunistisk Tidsskrift 1935 p. 165-171
Udgivet af Danmarks kommunistiske Parti
(elektronisk reprint – ABA 2004)

Socialdemokratiets Historie er Historien om et Partis Udvikling længere og længere til Højre fra et oprindeligt socialistisk Arbejderparti med opportunistiske Afvigelser til et i sin Politik rent borgerligt Parti med Arbejdertilhængere. Stadig har dette Partis praktiske Politik liggel langt til højre for dels Program, dets Kongresbeslutninger og dets Agitation. Beslutningerne har kun langsomt fulgt efter den mere og mere borgerlige praktiske Politik. Denne er i Reglen blevet begrundet med de øjeblikkelige særlige Forhold, der nødvendiggjorde midlertidige Afvigelser fra del principielle Program, og disse "midlertidige Foranstaltninger" er derefter blevet til en fast Linie. For at slaa Bro over Selvmodsigelserne er de mest haardhændede kapitalistiske Foranstaltninger blevet kaldt "Socialistisk Planøkonomi" eller "Overgang til socialistiske Samfundsformer". Man har søgt at skræve saavidt som paa nogen Maade mulig, uden at Bukserne revnede. Men Svælget mellem Program og Praksis er efterhaanden blevet saa gabende, at det er umuligt at spænde over det. Ganske vist har Socialdemokratiet endnu ikke direkte taget Afstand fra sit principielle Program, som vedtoges af Kongressen i 1913. I Manifestet fra Hovedbestyrelsesmødet den 23. Maj i Fjor fastholdes endnu i en indledende Bisætning det principielle socialisliske Program, men allerede Slutningen af den samme indledende Sætningsbygning sætter sig det rent kapitalistiske Maal "at samles om en positiv Politik til Genskabelse af sunde og ordnede Forhold i Samfundet", og hele Programudtalelsen lægger Linien for en ren monopolkapilalistisk Politik, vendt mod den arbejdende Befolkning. Da Socialdemokratiet som sagt endnu officielt fastholder det principielle Program fra Kongressen i 1913, maa det være berettiget at sammenligne dette med Partiets senere Arbejds- og Valgprogrammer og dets praktiske Politik. Indledningen til Programmet af 1913 giver en marxistisk Skildring af det kapitalistiske Samfund, hvor Overklassens Herredømme over Produktionsmidlerne skaber Elendighed for Samfundets produktive Medlemmer, "splitter Samfundet i stadigt heftigere Interessekrige og spaltes det sluttelig i to modsatte Lejre i en bestandig mere omfattende og bevidst indbyrdes Klassekamp". Denne Klassekampteori opgaves ved Krigsudbrudet Aaret efter, hvor ogsaa det danske Socialdemokrati gik ind for en Borgfredspolitik. Denne Borgfredspolitik godkendtes af en ekstraordinær Kongres i 1916, der, grundet paa de ekstraordinære Forhold under Krigen, tillod Stauning at indtræde i det borgerlige Ministerium. Senere indgaar Ordet "Samfundspolitik" fast i Partiets Programudtalelser. Ud fra Karakteristiken af del kapitalistiske Kaos kræver Socialdemokratiets Program Produktionsmidlernes Overgang til Samfundsejendom — Socialisme. I Programudtalelsen af 23. Maj 1934 fastholdes ganske vist dette Krav i den

indledende Bisætning, men det praktiske Maal, som stilles, er lige det modsatte. "Derfor" (hvorfor siges ikke udover nogle taagede Talemaader om. at Frihandelen og det liberale System er brudt sammen — som om de ikke allerede var det i 1913) "er Tiden ikke til et Arbejde med Teorier og Program-punkter, der rækker ud i en ukendt Fremtid". Men det gælder "om al samles om en positiv Politik til Genskabelse af sunde og ordnede Horhold i Samfundet". Man vil altsaa genskabe noget, som altsaa forudsættes at have været, og som vel maa antages al have været, dengang "Teorierne og Programpunkterne" gjaldt. Men da disse "Teorier og Programpunkter" vedtoges i 1913, karakteriseredes del kapitalistiske Samfund - og med Rette - som et Samfund, hvor "Overklassens Herredømme over Produktionsmidlerne medfører politisk Ufrihed, social Ulighed, Splid mellem Nationerne og skaber Elendighed for Samfundets produktive Medlemmer". "Denne Samfundstilstand — Kapitalismen", hedder det videre i Programmet af 1913, "umuliggør en retfærdig Fordeling af Samfundsarbejdets Udbytte, fremkalder planløs Produktion, hvorved uhyre Værdier gaar til Grunde, skaber Kriser og Arbejdsløshed, splitter Samfundet i stadigt heftigere Interessekrige og spalter del slutteligt i to modsatte Lejre i en bestandig mere omfattende og bevidst indbyrdes Klassekamp". Saaledes har det danske Socialdemokrati selv karakteriseret de "sunde og rolige Forhold i Samfundet", som man nu sæller sig til Maal at genskabe!! - I Praksis fører, den socialdemokratiske Regering en haardhændet kapitalistisk Samfundspolitik og er villig til at opfylde alle Kapitalens Ønsker for at beholde Magten.

"Som Overgang til Samfundets socialistiske Organisation, til Beskyttelse af del arbejdende Folk og til Fremhjælpling af dets økonomiske, intellektuelle og moralske Vel opstiller del danske Socialdemokrati" i Programmet 1913 18 Fordringer, som del er overordentlig interessant at gennemlæse i 1935. "1. Almindelig, lige og direkte Valgret med hemmelig Afstemning til alle offentlige Hverv for Mænd og Kvinder fra 21 Aars Alderen. Valgdagen en almindelig Fridag." Endnu i Resolutionen fra Kongressen i 1931 nævnes Kravet om Nedsættelse af Valgretsalderen, derimod ikke i Programudtalelsen af 23. Maj 1934, og Spørgsmaalet om 21 Aars Valgret er i Dag i Praksis opgivet, og den socialdemokratiske Folketingsgruppe har to Gange været med til at nedstemme et kommunistisk Horslag om Valgretsaldere ns Nedsættelse for henholdsvis kommunale Valg og Valg til Folketinget.

Derefter kræves Etkammersystem, Folkeafstemning i vigtigere Spørgsmaal, og at Administrationen skal være direkte under Folkerepræsentationen. Af disse Krav har man i mangfoldige Aar kun genopfrisket det ene, nemlig Landstingets Afskaffelse, men dog med den lydelige Hensigt ikke at afskaffe Landstinget. men efter fascistisk Mønster at omdanne del til et Erhvervsting.

"3. Fuldstændig Ytrings-, Presse-, Forsamlings-og Foreningsfrihed." Ytringsfriheden praktiseres i øjeblikket af den socialdemokratiske Regering paa den Maade, at kun Udlændinge, som falder i Regeringens Smag, faar Lov at tale her i Landet. Angaaende Pressefriheden behøver man blot al henvise til de talrige Sager, Regeringen har rejst mod "Arbejderbladet", mod "Unge Garde" og mod "Plan". Forsamlingsfrihed det er Forbud mod 1. Maj-Mødet i Nakskov

1931, talrige Møde- og Demonstrationsforbud i København, Aarhus, Aalborg og Esbjerg med efterfølgende Retssager. Den knippelbevæbnede Magi bar skredet ind uden al bekymre sig om Grundlovens Forskrift om, al. Mængden først tre Gange i Kongens og Lovens Navn skal opfordres til al skilles, altsammen med Regeringens Godkendelse, undertiden endda efter dens Ordre. Foreningsfrihed gælder i hvert Fald ikke for Fagforeningerne. De maa ikke engang selv bestemme deres Afstemningsregler, men det lovgives der om. Deres Strejkeret er fralaget dem, og tvungen Voldgift har været praktiseret paa trods af Udtalelsen mod tvungen Voldgift paa Kongressen 1927.

"4. Religionen er en Privatsag. De religiøse Samfund ordner selv deres egne Anliggender!" I Praksis administrerer Kirkeminister Dahl Folkekirken saa reaktionært som nogen, og om Kirkens Adskillelse fra Staten hører man intet.

"5. Afrustning. Internationale Stridigheder ordnes ved Voldgift." Dette Krav er i Valg- og Arbejdsprogrammel fra Odensekongressen i 1923 ændret til: "Punkt 12. Militærlovene revideres. Udgifterne formindskes ved militær Afrustning. Til Opfyldelse af de internationale Forpligtelser organiseres fornødent Grænse- og Søpoliti. Statens Repræsentanter i Folkenes Forbund skal arbejde for international Afrustning." Altsaa, skønt Betegnelsen "Afrustning" er bibeholdt, og dette Spørgsmaal var Hovedagitationsnumret ved Valgkampene i 1921 og 1929, tildels ogsaa i 1926, er Kravet i Virkeligheden i 1923 ændret til et Krav om Nedrustning. I Programudtalelsen af 23. Maj 1934 siges det: "Det maa derfor erkendes, at der ikke er tilstrækkelig Basis for isoleret Afrustning for Tiden. De militære Institutioner, der bestaar i Henhold til de gældende Love, skal selvfølgelig behandles korrekt som andre Dele af Statens Forvaltning." I Praksis stemte Socialdemokratiet under Krigen for de ekstraordinære Rustningsudgifter. I Foraaret 1932 sluttede de to Regeringspartier et Forlig med Venstre om en Militærordning, der har forbedret det danske Militær. Hvor denne Ordning ikke har været tilfredsstillende, har Regeringen faaet Suppleringsbevillinger under den ene eller anden Form, og Militærordningen udnyttes til sin yderste Spændvidde. Sandsynligvis vil der snart komme Forslag om yderligere Udvidelser. I Folkeforbundet har den danske Regerings Repræsentanter stemt mod Sovjetunionens praktiske Afrustnings- og Nedrustningsforslag og har ved paa Raadmødet fornylig at undlade al stemme for Fordømmelsen af Hitlers aggressive Oprustninger godkendt Hitlers Krigspolitik.

I Punkt 6-7 stilles en Række Krav angaaende Ungdomsopdragelsen, som tildels var gennemført, før den socialdemokratiske Regering kom til, men som Regeringen derefter ikke har gjort noget for at gennemføre fuldt ud. Borgbjergs Skolelov gennemfører ikke Hverdags- og Heldagsskolen og afskaffer ikke Religionsundervisningen. Tværtimod har Borgbjerg i Folketinget erklæret, at "Religionsundervisningen har ogsaa stor Betydning for vor kulturelle Udvikling."

Punkt 8 opstiller en Række Krav angaaende Retsplejen, f. eks. "Sikring mod Misbrug af Varetægtsfængsel" (hvordan med politiske Sager?), Nævningedomstole (hvorfor var der ingen Socialdemokrat i Folketinget, som tog til Genmæle, da Zahle for nylig faktisk gav Pürschel Ret i hans reaktionære

Angreb paa Nævningeinstitutionen?) og derefter: "Lovovertrædelser, der er en Følge af de sociale og politiske Klassekampe, maa ikke behandles som Forbrydelser." Her gives jo en udmærket Definition paa, hvad der forstaas ved politiske Forbrydelser. Ikke desto mindre har Regeringen beordret, at de Anklagede og Dømte i Sager som Nakskovsagen, Grøntorvssagen, Sammenstødene under Sømandsstrejken m. v. er blevet behandlet som gemene Voldsforbrydere. Som bekendt er kun een enesle Sag blevet godkendt som en politisk Sag og som Følge deraf i Henhold til Retsplejeloven behandlet for en Nævningedomstol, nemlig Sagen angaaende Aksel Larsens Iturivning af et Hagekorsflag. Men i Hundredvis af andre Sager, der var en Følge af sociale og poliliske Klassekampe, er under denne Regering behandlet som Voldsforbrydelser eller Gadeuorden.

"9, Tjenesteydende, Søfolk og andre Medborgere, der er underkastet særlige Love, stilles i politisk og retslig Henseende lige med andre Samfundsmedlemmer." Regeringen har ikke forestaaet hverken Tyendeloven, Søloven eller Lærlingeloven, der faktisk retsligt stiller disse Befolkningsgrupper daarligere end andre, ophævet, men tværtimod administreret disse Love særdeles reaktionært.

"10. Afskaffelse af Skatter og Love, som skaber Varefordyrelse for Befolkningen. Direkte Skat paa Indkomst, Formue og Grundbesiddelse, herunder Indførelse af en Grundværdistigningsafgift. Arveafgift. Stærkt stigende Skala i Beskatningen." Paa dette Grundlag opstiller Odenseprogrammet 1923 Kravet om en Beskatning af store Formuer paa over 50.000 Kr., der sammen med Afrustningsrumlen blev det store Valgnummer i 1924, men som, de socialdemokratiske Ministre nu væmmes ved, naar de møder det som et kommunistisk Lovforslag. Derimod rokker allerede Odenseprogrammets ved den første Sætning og taler om "en effektiv Regulering og Begrænsning af Eksporten". Denne Tanke videreføres i Resolutionen fra Vejle-kongressen 1927, hvor det ganske vist hedder: "Frihandel maa være den bærende Idé i dansk Handelspolitik", men senere: "For saa vidt det som midlertidig Foranstaltning anses for nødvendigt i visse Tilfælde at skride til Import-Restriktioner eller særlige Afgifter for at give dansk Industri Tid til en Modernisering og Omlægning, maa det ubetinget kræves, at Forbrugernes og Arbejdernes Interesser fuldtud sikres." Naar man ser bort fra det sidste fromme Ønske og det fine Ord "Restriktioner", gaar Socialdemokratiet gennem denne Resolution ind for Beskyttelsesforanstaltninger og Toldafgifter samt Rationalisering af Industrien, hvilket i et kapitalistisk Samfund kun kan ske paa Forbrugernes og Arbejdernes Bekostning. I Programudtalelsen af 23. Maj 1934 kræves Kontrol- og Beskyttelsesforanstaltninger "for et saa langt Tidsrum, at Erhvervslivet kan disponere forsvarligt." I Praksis har den socialdemokratiske Regering faaet gennemført Valutaloven, talrige Told- og Afgiftslove paa vigtige Forbrugsvarer, Destruktionsordning og andre kunstige prisfordyrende Foranstaltninger paa Forbrugernes og Arbejdernes Bekostning. Punkt 11 indeholder Krav, som fra et socialistisk Standpunkt er principielt forkerte, idet de vækker fuldkomment falske Illusioner om, at den kapitalistiske Stat skulde kunne føre en effektiv Kontrol med de kapitalistiske

Monopolforetagender. Dette Programpunkt har Regeringerne i en Række Lande ganske vist gaaet til delvis Gennemførelse af, og ikke særlig socialdemokratiske Regeringer, men ogsaa fascistiske og andre borgerlige Regeringer. Tilsyneladende gennemføres der en vis Kontrol fra Statens Side med forskellige store kapitalistiske Foretagender, men reelt betyder det blot en nøjere Sammenvoksen mellem disse store kapitalistiske Foretagender og Staten og dermed en mere detailleret daglig Ledelse fra Højfinansens Side af det kapitalistiske Statsapparat. Dette Krav har den dobbelte Opgave at sikre denne øgede daglige Ledelse fra Højfinansens Side og at vække falske Illusioner hos Masserne om, at det er Staten, der kontrollerer og delvis leder disse Foretagender. Det udnyttes derfor af Demagoger i alle kapitalistiske Lande og udgør under forskellige Former en meget stor Del af Socialdemokratiets Programudtalelse af Maj 1934 i de Afsnit, som gaar under de prangende Overskrifter "Socialisering af Bankerne", "Kontrol med Aktieselskabers Udbytte og Prisdannelse". "Monopoliseret og statskontrolleret Drift". Typisk for disse statslige Ordninger er Sukkerordningen, som har sikret Aktionærene deres Udbytte, men ikke taget Hensyn til Roedyrkerne og langt mindre til Arbejderne. Det samme gælder i endnu højere Grad den statsgaranterede Landmandsbank. Og de direkte Statsforetagender som Statsbanerne og lignende driver Regeringen paa en særdeles haardhændet kapitalistisk Maade overfor Tjenestemænd og Arbejdere, der faar at føle, hvad kapitalistisk Rationalisering betyder. De sidste Afsnit af Programmet af 1913 indeholder forskellige sociale Krav, saasom "Human Omsorg for Syge, Gamle og Arbejdsudygtige ved Staten", "Forsikring mod Arbejdsløshed", "kommunale Arbejderboliger" m. v. De mange Tusinder, som nu gennem henvendte to Aar har mærket den velsignelsesrige Socialreform i Praxis, véd, hvorledes den socialdemokratiske Regering har gennemført Partiets Program paa disse Punkter. Angaaende den "Røde Kommunens Boligpolitik kan henvises til Edv. Heibergs nylig udkomne Bog "2 Vær. straks". Iøvrigt er det typisk, at der i Hovedbestyrelsens Udtalelse fra Maj 1934 ikke opstilles andre sociale Krav end dels en venlig Henstilling til Landbrugets Arbejdsgivere om dog til Gengæld for alt, hvad de har faaet, at tage Hensyn til "rimelige Krav om Forbedring af Løn- og Arbejdsvilkaar", Uddannelse til Husmødre og Nedsættelse af Arbejdstiden. Om dette sidste Krav erklærer Alex Christensen i en Artikel i "Socialisten" for April 1935 om "Partiel og Fagbevægelsen" aabent det, som andre hidtil ikke turde sige, men kun tænkte: "Og -- Haanden paa Hjertet: Arbejdstidsnedsættelsen med *fuld* Kompensation? — Under de eksisterende Samfundsformer er denne Udgang ikke mulig!" Men uden Kravet om Lønkomensation betyder Kravet om 40 Timers Arbejdsuge en Nedsættelse af Ugelønnen med $16 \frac{2}{3}\%$, og Kravet om 36 Timers Arbejdsuge betyder en Nedsættelse med en Fjerdedel. Det forhaandenværende Arbejde skal fordeles, for at det kapitalistiske Samfund kan spare Understøttelser, og Arbejderne endnu engang betale Omkostningerne. Derfor maa Arbejderne med Hænder og Fødder modsætte sig Gennemførelse af delte "sociale Krav". Alene en saa kort Gennemgang af Socialdemokratiets Program og praktiske Politik viser det skrigende Modsætningsforhold. Der maa altsaa *ud fra et*

socialdemokratisk Synspunkt være nok af Spørgsmaal at drøfle paa den forestaaende Kongres i Aalborg. Men fra Ledelsens Side er Kongressen tilrettelagt som en ren Paradeforestilling. Valget af de Delegerede er typisk for det formelle "Demokrati" i Socialdemokratiet. Der er ikke gjort noget som helst for at interessere Medlemmerne, for at vække en Diskussion om Tidens brændende Spørgsmaal og Partiets Taktik. Uden Diskussion hverken før eller paa Mødet vedtog Hovedbestyrelsen den 23. Maj i Fjor den Udtalelse, der faktisk ophævede det af Kongressen vedtagne principielle Program. Nu skal man holde Kongres. Der har ingen Artikler været i Pressen og kun en enkelt i det "teoretiske Tidsskrift". I smaa Notitser er der indkaldt til Vælgerforeningsgeneralforsamlinger, der har været yderst daarligt besøgt, hvor de Delegerede er valgt i Stilhed. Hvis den Metode, som "Social-Demokralen" i den sidste Tid har anvendt ved Fagforeningsgeneralforsamlinger, hvor Oppositionen har været i Flertal, skal lægges til Grund, kommer den socialdemokratiske Partikongres ikke til at repræsentere ret mange Medlemmer. Ja langt de fleste Medlemmer af de socialdemokratiske Vælgerforeninger Landet over véd sikkert ikke endnu, at der skal holdes Kongres. Paa denne Maade er det sikkert lykkedes de fleste Steder i Stilhed at faa de trofaste valgt, saa at Oppositionen ikke vil komme stærkt frem paa Kongressen. Og dog kan den stærke Opposition, som findes blandt de socialdemokratiske Medlemsmasser, ikke undgaa ogsaa at komme frem paa Kongressen.

Men mange socialdemokratiske Arbejdere har opgivet Haabel om at kunne udrette noget indenfor Socialdemokratiet. Det maa være vor naturlige Opgave at vinde disse ærlige Socialdemokrater for vort Parti. Men tillige maa vi lægge an paa at vinde de Titusinder, som endnu ikke kan bringes saa vidt, paa et praktisk Enhedsfrontgrundlag og paa denne Maade atter vække den politiske Interesse, som en Del af dem i deres Skuffelse og Bitterhed er ved al miste. Vi maa overfor socialdemokratiske Arbejdere rejse Spørgsmaalene om Modsætningen mellem deres Partis Program og Praksis. Vi maa samarbejde med de socialdemokratiske Arbejdere paa Grundlag af praktiske og rigtige Krav fra hans eget Partis Program. Netop her er et Grundlag for en virkelig bred Enhedsfront.